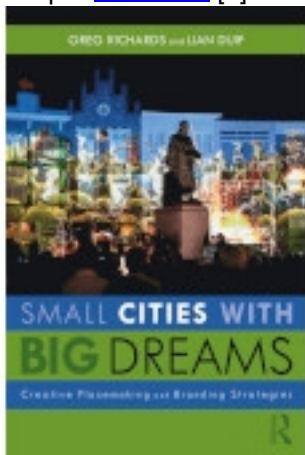

Un escenari de somni: la cultura com a motor del canvi

Publicat per [Interacció](#) [1] el 09/12/2019 - 11:18 | Última modificació: 17/06/2021 - 09:41

Els autors d'aquest títol tan inspirador "**Small Cities with Big Dreams**" (2019), Greg Richards, professor d'Estudis d'Oci a la Universitat de Tilburg als Països Baixos i Lian Duif, assessora i experta en màrqueting urbà, es plantegen una mescla de conceptes interessants com ara: urbanitat, polítiques culturals, processos participatius, polítiques socials, gestió cultural... Tots ells són etiquetes presents al llarg del llibre que busquen descriure quin és el paper que han de tenir les ciutats petites en un món cada vegada més globalitzat on les grans urbs són les que lideren el món. **En un mar on els peixos petits fan grans esforços per sobreviure, aquest llibre pot esdevenir un xarxa de suport per totes aquelles comunitats que vulguin repensar la manera com entenem els projectes culturals**, i vist des d'una perspectiva més global, les polítiques municipals i la forma de governança d'una ciutat.

Els **aspectes més rellevants** plantejats són els següents:

- L'escassetat de **recursos**.
- El **place-making** i la importància dels '**stakeholders**'.
- La **col·laboració** i la creació de **xarxes**.
- La **governança**.
- L'**impacte** del projecte i els seus **efectes**.

L'aproximació que es fa a la problemàtica dels recursos és interessant, ja que proposa la necessitat de canviar de visió. Per molt que una ciutat petita mai podrà tenir el pressupost d'una gran ciutat, això no té perquè ser un motiu limitant, sinó oportunitat per tal de **canviar de punt de vista**. Apostar per estructures més flexibles de fàcil adaptabilitat, apostant pel valor educacional i per patrons de desenvolupament més horitzontals que neixen des de la base, poden permetre crear oportunitats per vincular stakeholders locals així com construir connexions que permetin connectar-se més enllà de la ciutat. **Aquesta forma d'entendre els recursos com a xarxa de connexions fa la ciutat més competitiva i col·laborativa**.

Un altre dels elements que esdevenen tant o més importants que els recursos és el concepte del '**place-making**'.

What Makes a Great Place?

Project
for Public
Spaces

Al diagrama de llocs l'anell interior representa els atributs clau d'un lloc, l'anell central les seves qualitats intangibles i l'anell exterior les seves dades mesurables. Project for Public Spaces (2007)[What Is Placemaking?](#) [2]

A les ciutats petites el 'place-making', mètode de regeneració urbana centrat en els veïns i veïnes, és una eina molt rellevant ja que pot permetre la creació de projectes que aconseguen comprometre a la tota la ciutadania. **El 'place-making' esdevé el motor per tal de fer realitat les aspiracions d'una comunitat en concret o inclús de tota una ciutat.** És per aquest motiu que és molt important que la ciutat pensi "**about where it wants to be (vision), how it will get there (entrepreneurship and specialization), and how to bring together the resources to achieve the vision (social cohesion and governance)**" (Richard i Duif, 2019). La fase de la visió de futur, de l'anomenat "somni" és potser la fase més agraïda, ja que totes les aspiracions hi tenen cabuda. De totes maneres, aquesta projecció ha d'adaptar-se a la realitat possible, ja que sinó esdevindria quelcom frustrant. Pel que fa la segona pregunta, sobre com aconseguir-ho és important **remarcar la presència dels 'stakeholders' locals.** Per tal que un programa de 'placemaking' pugui ser realitat ha de tenir certes persones clau interessades en el projecte i que hi creguin. Per tal de fer-ho global i convèncer a tota la ciutat és també molt important comprometre a una gran diversitat d' 'stakeholders' i que aquests creïn una xarxa. Per tal que això succeeixi és important atreure la seva atenció, i Richard i Duif plantegen com fer-ho de diverses maneres. Un dels elements més interessants gira al voltant del 'vision statement', és a dir, la declaració de principis, o la visió i missió del projecte. Aquest 'vision statement' permetrà elaborar un cert caràcter, **un ADN determinat a la ciutat que la farà única i atraurà l'atenció.** És per aquest motiu que més val tenir un somni ben atractiu sobre el qual forjar l'ADN d'una ciutat.

Un altre dels punts clau presentats és la importància del **concepte de col·laboració i de la creació de xarxes**. Les ciutats petites estan molt acostumades a desenvolupar una relació de competència per tal de sobreviure i resaltar. Segons aquest model cal crear una nova mentalitat: "**Competing well in the contemporary economy means collaborating well.**" (Richard i Duif, 2019). I el cert és que la col·laboració i la creació de noves xarxes permetria a una ciutat petita aconseguir més recursos que la farien més compatible amb el món globalitzat. En aquest cas és de rellevant importància la creació de xarxes de coneixement amb els quals es veuen directament involucrats els 'stakeholders' del sector, ja que només ells poden permetre l'accés al coneixement i recursos necessaris. Cal remarcar que una de les lliçons més importants de l'art de fer xarxa actual és la d'assegurar una situació de 'win-win', on totes les parts participants puguin guanyar. És per aquest motiu que **s'hi aplica una lògica cooperativa en comptes d'una competitiva, fet que provoca el canvi de molts conceptes mentals**. A aquest canvi d'actitud hi pot ajudar la voluntat d'una governança i un lideratge efectius, aspecte que mencionarem tot seguit.

El paper de la **governança** és fonamental per tal d'aconseguir el somni tan anhelat del projecte de ciutat. Segons els autors el concepte de governança és: "**a wider concept than government, because governance involves interaction between formal institutions (legislature, executive and judiciary) and those of civil society**". La problemàtica amb la qual moltes vegades es troba una ciutat petita és el caràcter predominantment conservador de les institucions públiques. Aquestes els costa prendre riscos i estar a l'alça de les demandes de la població quan es tracta de projectes innovadors. De totes maneres, aquesta posició conservadora està canviant, ja que **les ciutats s'han vist obligades a tenir un caràcter més emprenedor degut als nous temps**. De fet, el paper de la governança és fonamental per tal d'aconseguir els objectius que s'han proposat al projecte de ciutat, ja que aquesta **aporta una plataforma sòlida sobre la qual crear una estructura pel projecte**.

Aportar un paper rellevant a la governança és quelcom molt interessant que ens fa reflexionar sobre els canvis que estan patint les ciutats d'una manera global. La necessitat de **crear nous models de governança per a les ciutats del segle XXI** és un debat que cada vegada està present. **Repensar el model de ciutat** que es vol aconseguir, passant per la renovació de la governança i de les polítiques públiques son alguns dels aspectes sobre els quals s'ha reflexionat a **Ciutat Oberta. Biennal de Pensament**, duta a terme a Barcelona del 15 al 21 d'octubre 2018 [3]. Una de les idees principals que han sorgit a la Biennal és la reflexió al voltant del paper de la cultura en el nou model de ciutat. Moltes de les propostes han girat al voltant de la necessitat **d'elaborar polítiques públiques innovadores i transversals, on la cultura sigui el revulsiu per tal d'obrir la ciutat a la tota la ciutadania**, posant el focus en la justícia social. Sobre el nou paper de la política cultural que hi ha darrere de la Biennal ho explica Hannah Abdullah en un [article](#) [4] titulat "**Barcelona's Ciutat Oberta cultural policy's new role in addressing global challenges**" el novembre de 2018.

En la mateixa línia ens parla Joan Subirats a l'[article](#) [5] "[\[6\]¿Salvará la cultura a las ciudades?](#)" publicat al diari "La Vanguardia" el maig del 2018, on reflexiona sobre el paper protagonista que hauria d'adoptar la cultura per tal d'abanderar un nou model de ciutat més oberta i social. Parla en concret del rol que la governança hauria de desenvolupar en l'àmbit cultural:

“La política cultural del gobierno de la ciudad ha de tratar de incidir positivamente en ese escenario, favoreciendo la conversión y adaptación de las instituciones culturales ya existentes, ayudando a la consolidación de las experiencias que de manera más integral se sitúen en esa transición, abriendo espacios, generando conexiones, experimentando con otros sectores, hibridando prácticas y artes. Favoreciendo el surgimiento de nuevos espacios que construyan prototipos, experimenten nuevos lenguajes y construyan nuevas prácticas. Entre artistas, educadores, diseñadores, activistas o espacios comunitarios.”

Espectacle 'Night lichtshow' de l'any temàtic 'Jheronimus Bosch 500' a 's-Hertogenbosch

Per acabar, cal tenir present que si hem estat parlant de la necessitat de col·laborar, de crear xarxes i connexions amb actors diversos de la ciutat, també crear polítiques públiques més transversals amb institucions més obertes a la ciutadania, no és d'estranyar que en l'àmbit de la mesura de l'impacte del projecte i dels seus efectes és faci ús de la paraula 'holística'. Richard i Duif (2019) **fan èmfasi a l'aproximació holística a l'avaluació dels resultats de projectes**, ja que no solament es tracta de fer un recompte a curt termini, sinó tenir una visió a llarg termini. Amb una visió més global vers la creació d'un projecte de tal tamany amb tota la ciutat compromesa, es fa evident que els resultats apunten cap a l'acumulació de capital social, cultural i humà, que permet la millora de la qualitat de vida, i per tant resultats a molt llarg termini per a la ciutadania. En aquest aspecte sobre la visió dels resultats del projecte a llarg termini hi incideix una variable molt important i a vegades poc valorada, es tracta del **temps**, i es que els bons programes necessiten temps i una bona temporalització.

A mode de conclusió, veiem com els projectes culturals com el cas de 's-Hertogenbosch -població sobre la qual es desenvolupa l'estudi de cas del llibre- són el motor de canvi per tal de renovar una ciutat. Prenent d'exemple aquesta ciutat dels Països Baixos, veiem com **la cultura pot ser una eina per tal de regenerar, consolidar i posar en el mapa una població que fins aleshores no era coneguda**. A través d'un projecte cultural es pot arribar a crear un plataforma de place-making consolidada, un seguit de connexions i contactes entre 'stakeholders' que facin atractiva la ciutat i inclús canviar el seu model de governança per un més democràtic, obert i intel·ligent. En definitiva, tanquem amb aquestes paraules inspiradores: **"The small city needs to have a much clearer idea of what it aspires to, in order to progress and proposer. It is important for the small city**

to have big dreams.”(Richard i Duif, 2019)

Cita bibliogràfica

Richards, G. i Duif, L. (2019). *Small Cities with Big Dreams. Creative Placemaking and Branding Strategies*. Routledge.

Centre d'Informació i Documentació ([CIDOC](#) [7]) Signatura: [S.03666](#) [8]

Referències bibliogràfiques

Abdullah, H. (2018). [Barcelona's Ciutat Oberta cultural policy's new role in addressing global challenges](#) [4]. CIDOB. <http://bit.ly/3doYdC0> [9]

Subirats, J. (13 de maig de 2018). ¿Salvará la cultura a las ciudades?. *La Vanguardia*. <http://bit.ly/3saz7uW> [10]

Categories: Llibre

Categories: Article

Etiquetes: governança cultural

Etiquetes: polítiques culturals

Etiquetes: desenvolupament territorial

- [11]

URL d'origen: <https://interaccio.diba.cat/CIDOC/blogs/2019/cultura-motor-canvi>

Enllaços:

[1] <https://interaccio.diba.cat/members/interaccio>

[2] <https://www.pps.org/article/what-is-placemaking>

[3] <https://www.biennalciutatoberta.barcelona/edicio2018/>

[4] https://interaccio.diba.cat/sites/interaccio.diba.cat/files/17_policy_brief_cidob_ang.pdf

[5] <http://www.lavanguardia.com/cultura/20180511/443518454074/cultura-ciudades-barcelona-crisis.html>

[6] <https://www.lavanguardia.com/cultura/20180511/443518454074/cultura-ciudades-barcelona-crisis.html>

[7] <https://www.diba.cat/es/web/cerc/cidoc>

[8] <https://cercles.diba.cat/cgi-bin/koha/opac-detail.pl?biblionumber=46200>

[9] <http://bit.ly/3doYdC0>

[10] <http://bit.ly/3saz7uW>

[11] <https://interaccio.diba.cat/node/8076>